

F. ENGELSO GIMIMO 150-OSIOMS METINĖMS

A. ŠLIOGERIS

F. ENGELSO IDĖJINIS PALIKIMAS IR DABARTIS

(Tarpinstitutinės filosofų mokslinės konferencijos apžvalga)

Fridrichas Engelsas — artimiausias Karlo Markso draugas ir bendražygis, vienas iš mokslinio socializmo kūrėjų, teoretikas ir revoliucionierius, pasaulio proletariato vadas.

1970 m. lapkričio 28 d. sukako 150 metų, kai gimė F. Engelsas. Šiai datai pažymėti Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto visuomeninių mokslų katedros surengė mokslinę konferenciją. Buvo išklaustyti 6 pranešimai apie F. Engelso teorinį palikimą.

Doc. E. Meškausko pranešime nagrinėjamas F. Engelso požiūris į filosofiją kaip mokslą šiuolaikiniame viso mokslo specializacijos lygyje.

Marksizmas yra ne tik nauja materialistinė filosofinė teorija, bet ir nauja filosofijos kaip mokslo koncepcija. F. Engelsas daug prisidėjo prie šios koncepcijos pagrindimo bei formulavimo. Tolesnė mokslo pažanga dar labiau patvirtino tuos principus, kuriais rėmėsi F. Engelsas, nuskaidamas šiuolaikinės filosofijos objektą ir jos vietą kitų mokslų tarpe. Tačiau filosofijos objekto problema ir šiandien tebėra aktuali. Ir ne vien dėl to, kad marksizmo pažiūra šiuo klausimu iš esmės skiriasi nuo visų nemarksistinių filosofinių srovių pažiūrų. Dėl filosofijos objekto yra nuomonių skirtumų ir marksistų tarpe.

Kai kurie jugoslavų filosofai pasisako prieš F. Engelso nuomonę marksistinės filosofijos objekto klausimu, prikišdami jai „scientizmą“ ir tai, kad esą nepakankamai atsižvelgiama į filosofinę žmogaus problematiką. Tačiau ir nuoseklūs marksistai, iš esmės sutikdami su F. Engelso nuomone, ne visi vienodai ją interpretuoja.

Pranešėjo nuomone, tie interpretacijos skirtumai dažniausiai atsiranda tada, kai remiamasi skirtingo pobūdžio F. Engelso pasisakymais apie filosofijos santykį su kitais mokslais, reikiama neatsižvelgus į kontekstą. Tuo tarpu „Anti-Diuringo“ įvade F. Engelsas išdėsto tuos mokslinius pagrindus, kuriems reikia naujai suformuluoti filosofijos mokslinius uždavinius. F. Engelsas pažymi, kad, gamtos ir istorijos moksluose įsigalėjus

vystymosi idėjoms, kiekvienas atskiras mokslas turi išsiaiškinti savo vietą visuotiniame daiktų ir žinių apie daiktus sąryšyje ir kad dėl to filosofija kaip ypatingas mokslas apie tą jų bendrą sąryšį darosi nereikalingas. Todėl, kaip nurodo F. Engelsas, iš visos ankstesnės filosofijos savarankišką reikšmę turi tik mokslas apie mąstymą ir jo dėsnius — formalioji logika ir dialektika. Visa kita apima pozityvieji gamtos ir istorijos mokslai¹.

Siuo metu, kai formalioji logika tapo savarankišku mokslu, mokslinis marksistinės filosofijos ir dialektikos turinys sutampa. Su šiuo požiūriu sutinka visi tarybiniai filosofai, marksistinės filosofijos objektą apibrėždami pagal F. Engelso duotą dialektikos apibrėžimo formulę. Nuomonės skiriasi daugiausia dėl filosofijos metodologinių ir pasaulėžiūrinių funkcijų santykio.

Dažnai pasitaikantis šių dviejų filosofijos funkcijų atribojimas, pranešėjo nuomone, yra susijęs su marksistinės filosofijos kaip mokslo sutapatinimu su jos dialektine-materialistine kryptimi. Materialistinės pasaulėžiūros turinys įjungiamas į filosofijos objektą kaip savarankiška tyrimo sritis, ignoruojant jo bendrą mokslinį pobūdį.

F. Engelsas marksistinės filosofijos netapatino su dialektiniu materializmu. „Anti-Diuringe“ jis pabrėžė, kad šis materializmas „iš viso daugiau yra nebe filosofija, o tiesiog pasaulėžiūra, kuri turi pasitvirtinti ir pasireikšti ne kažkokiame ypatingame mokslų moksle, o realiuose moksluose“².

Dialektinis materializmas yra marksistinės filosofijos, kaip ir kitų mokslų, išeities pozicija ir tikro moksliskumo sąlyga. Tokį požiūrį remia ir V. Leninas, pažymėdamas šiuolaikinės fizikos krypties dialektinį-materialistinį pobūdį.

Pasaulėžiūrinis marksistinės filosofijos vaidmuo neatskiriamas nuo jos metodologinio vaidmens. Teisinga metodologija yra svarbiausias pasaulėžiūros moksliskumo rodiklis. Metodologiniu atžvilgiu filosofija atlieka ir savo ideologinį vaidmenį. Be marksistinės metodologijos komunizmo nebūtų galima paversti mokslu. O pats komunizmo teorijų turinys moksliniu požiūriu išeina iš filosofijos turinio rėmų. Jį patvirtina pirmiausia politinės ekonomijos mokslo duomenys.

F. Engelso įnašą į istorijos mokslą apžvelgė doc. **J. Galvydis** savo pranešime „F. Engelsas ir istorija“.

Pranešėjas pažymėjo, kad K. Markso bendražygis mūsų atmintyje išliko ne tik kaip aktyvus kovotojas už socialinį darbininkų klasės išvadavimą, už istorinę socialinę pažangą, bet ir kaip gilus, visuomenės pra-

¹ F. Engelsas, *Anti-Diuringas*, Vilnius, 1958, p. 23.

² Ten pat, p. 119.

eitį tyrinėjantis mokslininkas. F. Engelsas šalia K. Markso laikomas dialektinio ir istorinio materializmo kūrėju. Jis ypač pasižymėjo kaip gamtos ir istorijos tyrinėtojas bendru filosofiniu požiūriu.

Istorinis materializmas, suformulavęs visuomenės vystymosi dėsnius, yra ta grandis, kuri jungia F. Engelso teorinę veiklą su istorijos mokslu. Pranešėjas atkreipė dėmesį ir į tuos F. Engelso darbus, kuriuose istorijos procesas tyrinėjamas empiriškai.

Kaip istorinio materializmo kūrėjo, F. Engelso nuopelnai istorijos mokslui yra nepaprastai dideli. Iki K. Markso ir F. Engelso istorijos proceso tyrimui buvo taikoma idealistinė metodologija. Idėjos ir žymios asmenybės, realizuojančios idėjas, buvo laikomos pagrindiniu visuomenės vystymosi akstiniu.

Nors ikimarksistinė mintis įnešė į istorijos supratimą dialektikos momentą, bet tai buvo idealaus universumo dialektika, neturinti nieko bendra su realiu istorijos procesu. Istorizmas neišsiritu iš romantinio idealizmo kiauto. Liaudies masių vaidmuo istorijos procese buvo visiškai ignoruojamas. Visuomenė jau buvo suprantama kaip tam tikra klasinė struktūra, bet klasių kovos vaidmuo istorijos procesui nebuvo tinkamai vertinamas. Istorijos proceso aiškinimui trūko paties svarbiausio — objektyvaus pagrindo, kuris leistų suprasti vystymosi dėsningumą ir taikyti jo tyrimui objektyvius mokslinius kriterijus. K. Markso ir F. Engelso suformuluoti materialistinio istorijos supratimo principai reiškė revoliuciją istorijos proceso tyrimo srityje.

Pranešėjas pabrėžė keletą momentų, kurie leido išplėsti ir patobulinti istorijos tyrimo metodologiją, pritaikius materialistinio istorijos supratimo principus. Pirmiausia, labai išsiplėtė istorinio tyrinėjimo šaltinių ratas. Į istoriko akiratį pateko visuomenės klasės, kuriačios materialines gėrybes. Ne tik karvedžiai, karaliai, politiniai reformatoriai, pranašai, bet ir paprastas darbo žmogus įžengė į istorijos areną.

Tyrinėdami praeitį, marksizmo pradininkai stengėsi atskleisti vystymosi dėsningumus, surasti objektyvias bei subjektyvias žmonių veiklos prielaidas ir panaudoti surastus objektyvius dėsningumus dabarties bei ateities teorinei analizei, taip pat tam tikrai klasei pozicijai pagrįsti. Galima išskirti du principus: istorinio tyrimo objektyvumą ir partiškumą, kurių laikėsi mokslinio socializmo kūrėjai, tirdami istorinį procesą. Ne užtenka konstatuoti istorinius įvykius, surinkti ir surikiuoti faktus, reikia atskleisti istorinio proceso tendencijas, dėsnius ir panaudoti šiuos dėsnius sąmoningoje veikloje, kurios tikslas — istorijos proceso pažanga, beklasės visuomenės sukūrimas.

Toliau pranešėjas nagrinėjo F. Engelso kaip istoriko veiklą. Kūrinyje „Darbo vaidmuo beždžionės sužmogėjimo procese“ F. Engelsas tyrinėja žmonijos priešistoriją. Šis darbas išsiskiria iš kitų to meto panašaus po-

būdžio kūrinių, parašytų, remiantis idealistine metodologija. F. Engelsas pabrėžia gamtos ir visuomenės vienybę, aiškina visuomenės vystymąsi kaip natūralų, iš esmės materialų procesą, kuris, nepaisant specifinių dėsningumų, išlieka objektyvaus būtinumo ribose. Taigi visuomenė suprantama kaip tam tikra vieningo materialaus universumo dalis, kurios negalima atskirti nuo gamtinio pasaulio.

Kitas F. Engelso veikalas „Šeimos, privatinės nuosavybės ir valstybės kilmė“ liečia daugelį nepaprastai svarbių visuomenės istorijos problemų. Rašydamas šį veikalą, F. Engelsas panaudoja gausią istorinę medžiagą ir naujausius teorinius kūrinius privatinės nuosavybės bei valstybės kilmės klausimu (Morganas, Fergiusonas). Originali F. Engelso atlikta antikinės Graikijos, germanų visuomeninės santvarkos analizė. Svarbiausias šio veikalo bruožas — nuoseklus istorinio objektyvumo ir partiškumo principų derinimas.

„Istoriškiausias“ F. Engelso veikalas, pranešėjo nuomone, yra „Valsietiečių karas Vokietijoje“. Jame autorius ne tik nagrinėja 1524—1525 metų valsietiečių karus, bet ir stengiasi lyginti XVI šimtmečio įvykius su 1848 metų revoliucija, surasti bendras tendencijas, dėsningumus, panašumus ir skirtumus, išskirdamas praeities įvykiuose tai, kas paaiškina ir dabartį.

Engelso kūrinys „Socializmo išsivystymas iš utopijos į mokslą“ davė mokslinius pagrindus socializmo idėjų istorijai. Jame Engelsas pabrėžia santykinę ideologijos savarankiškumą ekonominio visuomenės gyvenimo atžvilgiu, nurodydamas gaires teisingam santykio tarp visuomenės struktūros ir įvairių ideologinio proceso ypatybių nustatymui.

Prof. K. Navicko pranešime „F. Engelsas apie revoliucinę darbininkų klasės partiją“ nušviestos mokslinio socializmo pradininkų pažiūros į komunistų partijos vaidmenį.

Pastaruoju metu buržuaziniai ir revizionistiniai ideologai iškraipo K. Markso ir F. Engelso pažiūras į darbininkų klasės partiją. Jie teigia, kad mokslinio socializmo kūrėjai neteikė didelės reikšmės darbininkų klasės partijai, daugiau pasikliaudami stichine proletariato kova, ir kad partijos, kaip darbininkų klasės avangardo, idėja tepriklausanti V. Leninui. Kartu daroma išvada, kad V. Lenino mokymas nukrypęs nuo marksizmo pradininkų pažiūrų, kad leninizmas neturįs nieko bendra su marksizmu, kad leninizmas — grynai lokalinis, rusiškas reiškinys, neturintis tarptautinės reikšmės. Tuo siekiama suskaldyti tarptautinio proletariato vienybę, sukelti vienų tautų darbininkų nepasitikėjimą kitų tautų darbininkais.

V. Lenino mokymas nėra paprastas K. Markso ir F. Engelso teiginių atkartojimas. Leninizmas yra kūrybiškas marksizmo išvystymas, jo pritaikymas naujoms istorinėms sąlygoms.

Tam tikrą pagrindą buržuazinių ideologų spekuliacijoms ir marksizmo klasikų pažiūrų apie partiją iškraipymams duoda tas faktas, kad K. Marksas ir F. Engelsas nepaliko išbaigto vientiso kūrinio, kuriame būtų išdėstytas mokymas apie partiją. Tačiau Markso ir Engelso pažiūros šiuo klausimu yra aiškios, griežtos ir apibrėžtos.

Pirmą kartą savo teiginius apie darbininkų klasės partijos būtinumą ir jos funkcijas K. Marksas ir F. Engelsas išdėstė „Komunistų partijos manifeste“ 1848 metais. Jame parodyti artimiausi ir galutiniai proletariato tikslai bei avangardinis komunistų partijos vaidmuo proletariato kovoje už socialinį išsivadavimą.

K. Marksas ir F. Engelsas ne viename kūrinyje nagrinėjo komunistų partijos sėkmingos veiklos prielaidas, pagrindė partinės organizacijos principus. Marksizmo pradininkai pabrėžė būtinumą laikytis vieningos komunistinės pasaulėžiūros, kuri užtikrina partijos narių veiksmų vienybę ir drausmę. Jie ragino negailestingai kovoti su bet koku oportunizmu ir skaldytojiška veikla partijos viduje ir patys kovojo prieš įvairias oportunistines sroves, neigusias proletariato klasinių organizacijų, proletariato politinės kovos ir proletariato diktatūros būtinumą, ir parodė, kad oportunistinė taktika naudinga proletariato klasiniams priešams.

Mokslinio socializmo teorijos kūrėjai ne kartą yra nurodę, kad komunistų partijos turi laikytis lanksčios taktikos, atsižvelgti į veiklos sąlygas, istorinę-politinę situaciją. Jie kėlė reikalavimą, kad proletariato partija laikytųsi nuoseklaus proletarinio internacionalizmo principų.

Baigdamas prof. K. Navickas pažymėjo, kad 1847 metais K. Markso ir F. Engelso įkurta „Komunistų sąjunga“ buvo savarankiškos darbininkų klasės politinės partijos užuomazga. 1864 metais Londone, K. Marksui ir F. Engelsui vadovaujant, buvo įkurtas I Internacionalas, kuris kėlė sau tikslą suvienyti proletariataus tarptautiniu mastu kovai už beklasės visuomenės sukūrimą. Internacionalo atliktas darbas turėjo didelę reikšmę tolesniam proletariato susivienijimui, marksizmo idėjų plitimui visame pasaulyje, savarankiškų proletarinių politinių partijų įsikūrimui daugelyje kapitalistinių šalių.

Aktualioms marksistinės filosofijos istorijos metodologijos problemoms savo pranešimą „F. Engelsas ir filosofinio palikimo vertinimas“ skyrė doc. B. Genzells. Jo manymu, yra išryškėjusios dvi filosofijos istorijos vertinimo metodologinės koncepcijos. Viena — atsiradusi po 1947 m. diskusijos dėl G. Aleksandrovo knygos „Vakarų Europos filosofijos istorija“, antroji — įgavusi pilietines teises po TSKP XX suvažiavimo. Pirmąją pranešėjas apibūdina kaip „schematyviąją“. Šios koncepcijos šalininkai bando surasti universalius kriterijus istoriniam-filosofiniam įvairių laikų mąstytojų pasaulėžiūros įvertinimui ir todėl susilpnina istorizmo momentą. Tipiškas šios rūšies kūrinys yra «Очерки по истории философ-

ской и общественно-политической мысли народов СССР» (M., 1955—1956, т. 1—2). Siame kūrinys, apžvelgiant Lietuvos filosofijos istoriją, Žemaitė priskiriama prie filosofų, o Vydūnas net neminimas. Panašiai elgiamasi ir su rusų idealistinės minties atstovais (V. Solovjovu, N. Berdiajevu ir kt.). Štai kaip atrodo „schematyvioji“ koncepcija: „Panašaus tyrinėjimo schemą galime įsivaizduoti taip: x — tai kintamas dydis, vietoj kurio galima įrašyti mąstytojo iš bet kurios šalies pavardę... Tyrinėtojo pareiga vietoje x įrašyti konkrečią istorinę asmenybę... , surasti atitinkamas citatas“³.

Antrosios koncepcijos šalininkai (P. Kopninas, M. Petrovas, I. Narskis, A. Bogomolovas ir kt.) laikosi pažiūros, kad kiekviena filosofinė sistema yra savotiškas savo laikmečio, ją pagimdžiusios istorinės epochos kūdikis, kad joje atsispindi esminiai epochos bruožai, prieštaravimai, ieškojimai ir atradimai.

Smarkų impulsą diskusijai tarp abiejų koncepcijų šalininkų davė M. Petrovo straipsnis „Filosofijos istorijos tyrinėjimo objektas ir tikslai“ bei P. Kopnino knyga „Lenino filosofinės idėjos ir logika“⁴. Oponentai remiasi marksizmo klasikų autoritetu. Tačiau „schematyviosios“ koncepcijos šalininkai labai abstrakčiai panaudoja atskirus marksizmo klasikų pasisakymus filosofijos istorijos metodologijos klausimais. Visa tai verčia dar kartą atversti marksizmo klasikų veikalus ir panagrinėti, kaip jie interpretavo filosofijos istorijos tyrimo uždavinius.

Šiuo klausimu labai domėjosi ir daug rašė F. Engelsas. Jis aiškiai ir apibrėžtai suformulavo principus, taikytinus, vertinant filosofinį palikimą. F. Engelsas yra ne kartą pabrėžęs genetinį marksistinės filosofijos ryšį su ankstesne filosofine tradicija. Marksizmas yra aukštesnė filosofinės minties išsivystymo pakopa. F. Engelsas didžiavosi, kad marksistinė filosofija paveldėjo ne tik materialistinės minties palikimą, bet kartu perėmė ir visa tai, kas geriausia buvo sukurta idealistinės filosofijos (Kanto, Fichtės, Hegelio)⁵.

Pranešėjas pastebi, kad tai nereiškia marksizmo sutapatinimo su ankstesne filosofija. Marksas ir Engelsas padarė perversmą filosofijoje, nors šis perversmas turėjo gilią šaknis filosofinėje tradicijoje. F. Engelsas daug kur nurodo, kokį poveikį marksistinės koncepcijos formavimuisi padarė ankstyvesnės filosofinės sistemos, bet kartu kritiškai vertina praėitį filosofinį palikimą. Bendras ikimarksistinės filosofinės minties trū-

³ П. В. Колнин, К вопросу о методе историко-философского исследования.— «Вопросы философии», 1967, № 5, стр. 110.

⁴ М. К. Петров, Предмет и цели изучения истории философии.— «Вопросы философии», 1969, № 2, стр. 126—136; П. В. Колнин, Философские идеи В. И. Ленина и логика, М., 1969.

⁵ К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч., т. 19, М., 1961, стр. 323.

kumas yra pretenzijos sukurti absoliučias, užbaigtas ir uždaras filosofines sistemas, kurios atsako į visus klausimus visiems laikams, pretenzijos atrasti „absoliučią tiesą“. Engelsas pažymi šių pretenzijų nepagrįstumą, pabrėždamas kiekvienos filosofinės sistemos, kiekvienos tiesos istoriškumą, jos santykinį, laikiną pobūdį. „Dialektinė filosofija sugriauna visus vaizdinius apie galutinę „absoliutinę“ tiesą ir ją atitinkančias absoliutinės žmonijos būsenas. Dialektinei filosofijai nieko nėra kartą visiems laikams nustatyto, besąlyginio, švento“⁶,— rašė F. Engelsas. F. Engelso mokslo esmė yra ta, jog kiekviena epocha sprendžia ir gali išspręsti tik savo problemas. Kiekviena tiesa yra konkreti, o tai reiškia, kad ji istoriškai apibrėžta. Engelso įsitikinimu, mokiniai turi pralenkti savo mokytojus, nes priešingu atveju suvulgarinama mokytojo idėja.

Filosofija fiksuoja savo epochos pulsą. Lygiai taip pat atspindi laikmetį politinės sistemos, religiniai vaizdiniai ir kitos visuomeninės sąmonės formos. O epochos charakteris savo ruožtu priklauso nuo gamybinių jėgų išsivystymo lygio ir ant jų „pečių“ besiremiančios visuomeninių santykių struktūros. F. Engelsas nurodė, kad galimos įvairios ankstesnių filosofinių idėjų interpretacijos, priklausomai nuo epochos charakterio ir istorinio vystymosi tendencijų, kurias išreiškia epochos mąstytojai. Tačiau kartu F. Engelsas pažymi objektyvų filosofinės minties vystymosi pobūdį, kur subjektyvus mąstytojo nusiteikimas, jo savivalė vaidina ant-raeilę rolę. Didis mąstytojas ir yra tas, kuris sugeba įsilieti į objektyvią, istoriškai apspręstą filosofinės minties tėkmę, atspėti „idėjinio būtinumo“ liniją. Esminiai metodologiniai filosofijos istorijos tyrimo principai yra istorinis tyrimo konkretumas, nuoseklus dialektinio vystymosi metodo taikymas, įvertinant praeities ir dabarties mąstytojų pasaulėžiūrą. Šio teiginio negalima pamiršti ir šiandien, kovojant su buržuazine ideologija bei vertinant Lietuvos kultūrinį palikimą.

L. Kapočiaus pranešimas „F. Engelso idėjos ir JAV lietuvių darbininkų veiklos pradžia“ skirtas marksizmo idėjų plitimui lietuvių išeivijoje XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje.

K. Markso ir F. Engelso veikalai patekdavo į JAV lietuvių darbininkų rankas jau paskutiniajame XIX a. dešimtmetyje. Beveik visi JAV lietuvių darbininkų ir laisvamanių periodiniai leidiniai, ypač lietuvių socialistų laikraštis „Kova“, dažnai pateikdavo žinių apie mokslinio socializmo kūrėjų veikalų plitimą. Mokslinio komunizmo kūrėjų veikalai arba ištraukos iš jų buvo spausdinami įvairiuose JAV lietuvių darbininkų leidiniuose.

Pasak pranešėjo, pažymėtinas pirmojo „Aušros“ redaktoriaus J. Šliūpo vaidmuo, propaguojant pažangias idėjas JAV lietuvių išeivijoje. Dar

⁶ K. Marksas ir F. Engelsas, Rinktiniai raštai dviem tomams, t. II, Vilnius, 1950, p. 326.

1884 m., būdamas „Aušros“ redaktoriumi, J. Šliūpas parašė keletą straipsnių socialiniais ir ekonominiais klausimais, daug kur paremdamas savo išvadas citatomis iš K. Markso ir F. Engelso kūrinų. 1886—1888 metais „Lietuviškajame Balse“ J. Šliūpas išspausdino nemaža straipsnių, kuriuose skyrė daug vietos Vokietijos socialdemokratų partijos įkūrimui. Autorius pabrėžė K. Markso ir F. Engelso vaidmenį, kuriant Vokietijos socialdemokratų ir Prancūzijos socialistų partijas.

Mokslinio socializmo autoriai ir jų teiginiai dažnai buvo minimi darbininkų laikraštyje „Nauja Gdynė“. Jame nurodomi K. Markso ir F. Engelso nuopelnai, aiškinant kapitalizmo vystymosi dėsningumus ir proletariato vaidmenį kapitalistinės visuomenės pertvarkyme.

JAV lietuvių darbininkų spauda plačiai nagrinėjo įvairias mokslinio socializmo kūrėjų teorinės ir praktinės veiklos puses. „Kova“ ne kartą ragino lietuvių socialistų kuopų narius skaityti ir studijuoti „Komunistų partijos manifestą“, „Kapitalą“, „Socializmo išsivystymą iš utopijos į mokslą“ ir kitus. Spausdinamuose straipsniuose buvo aiškinami pagrindiniai K. Markso ir F. Engelso visuomenės teorijos klausimai.

Nuo 1907 m. sausio 1 d. kiekviename „Kovos“ numeryje buvo spausdinami teorinio pobūdžio straipsniai, supažindinantys skaitytojus su K. Markso ir F. Engelso mokslo pagrindais, su pasaulinio socialistinio judėjimo istorija. 1905—1907 metais tame pačiame laikraštyje analizuojami revoliuciniai įvykiai Rusijoje ir Lietuvoje, įvairių visuomeninių grupių bei sluoksnių pozicija šios revoliucijos atžvilgiu.

JAV lietuvių darbininkų spauda ragino išeiviją remti revoliucinį judėjimą Lietuvoje. Šios akcijos metu Lietuvos socialdemokratų partija gavo nemažą paramą iš JAV lietuvių darbininkų.

Marksizmo idėjų propaganda JAV lietuvių darbininkų spaudoje turėjo įtakos, 1905 metais įkuriant Amerikos lietuvių socialistų partiją ir jai atsiribojant nuo nacionalizmo, anarchizmo bei oportunistų, tuo metu pradėjusio reikštis lietuvių išeivių tarpe.

Tam tikrą duoklę marksizmo idėjoms atidavė ir lietuviškieji liberalai laisvamaniai. Tačiau jie vadovavosi egoistiniais interesais, norėdami patraukti į savo pusę kuo daugiau lietuvių darbininkų. Liberalai kovojo prieš internacionalizmą, siekdami, kad lietuvių darbininkų judėjimas neišeitų iš nacionalinių rėmų ir liktų liberalinės buržuazijos įtakoje. Vis dėlto JAV lietuviai socialistai sugebėjo išlaikyti savarankiškumą ir išvengė liberaliosios buržuazijos ideologų — laisvamanių — įtakos.

JAV lietuvių socialistų tarpe išplitusios K. Markso ir F. Engelso idėjos sustiprino jų internacionalistines nuotaikas ir padėjo kovoti su smulkiaburžuazine stichija.

Kartu reikia pažymėti Lietuvos kairiųjų socialdemokratų internacionalistų V. Kapsuko, Z. Angariečio, P. Eidukevičiaus pagalbą JAV lietuviams darbininkams, įsisavinant K. Markso ir F. Engelso mokslo pagrindus. Lietuvos socialdemokratai aktyviai dalyvavo JAV lietuvių darbininkų spaudoje, spausdino joje straipsnius, keitėsi su šios spaudos darbuotojais laiškais. Nuo 1905 metų JAV lietuvių darbininkus pasiekė lenininės idėjos, padėjusios geriau įsisavinti marksizmą, pagilinti jo supratimą.